

KÁVÉESOK LAPJA

IX. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja

13. szám

Kiadó és laptulajdonos:

A Budapesti Kávésok Ipartestülete

Felelős szerkesztő:

Dr. Havas Nándor

Szerkesztő:

A Budapesti Kávésok Ipartestületének sajtóbizottsága.

A lapot a Budapesti Kávésok Ipartestületének tagjai tagdíjuk fejében ingyen kapják.

Előfizetési díj: Egy féltre 8.— pengő, egész évre 16.— pengő

Figyeljenek!**minden hó 1-én és 15-én**

Szerkesztőség: Budapest, VIII. József körút. 38. I. em. 5. Telefon: József 321—05. Kiadóhivatal: Budapest VIII., Rökk Szilárd u. 31. — Hirdetéseket a kiadóhivatal veszi fel naponta 8—14 óráig. —

A Budapesti Kávésok Ipartestületének válasza a székesfőváros polgármesterének a nyilvános étkezési üzemekben fennálló borralalórendszer megváltoztatása tárgyában kiadott felhívására

Méltóságos Polgármester Úr!

Méltóságod folyó év május hó 27-én 248.572—933. XV. szám alatt kelt felhívására, melyben az étkezési helyeken szokásos borralalórendszer tekintetében elfoglalt álláspontunk kifejtését, esetleg az ennek megváltoztatására alkalmasnak ítélt újabb rendszer bevezetésére vonatkozó javaslatunk előterjesztését kéri, van szerencsénk a következőket jelenteni.

Köszönettel vesszük tudomásul, hogy Méltóságod az idegenforgalommal kapcsolatosan figyelmét a vendéglátó iparok érdekeire is ráirányítja és ez érdekek összeegyeztetése útján kívánja az idegenforgalom valóban nagyjelentőségű szempontjait érvényesíteni.

E cél szolgálataiban a legmesszebbmenő mértékben helyeseljük Méltóságodnak és a hatóságoknak ezt a törekvését és készséggel állunk Méltóságod rendelkezésére. Ez okból kötelességünknek tartjuk, hogy Méltóságodat e kérdés minden vonatkozására nézve tájékoztassuk, mert véleményünk szerint ez ügy elbírálása csak teljes tájékozottság mellett lehetséges. Ennélfogva szíves elnézését kérjük, hogy ezt részletesen terjesztjük elő.

Mielőtt azonban a borralalókérdésben elfoglalt álláspontunkat részleteznék, engedje meg Méltóságod, hogy a legnagyobb tiszteletünk kifejezése mellett, azt a kérdést vessük fel, vajjon az idegenforgalmi problémák közül csak ez az egy kérdés vár-e megoldásra és hogy ennek rendezésével idegenforgalmunk fellendülésének utolsó akadályai is eltűnnek és ilymódon indokolt-e a vendéglátó iparnak ez a gyökeres átszervezése?

Véleményünk szerint idegenforgalmi propagandánk keretében annyi elsősorú, egyéb nagyfontosságú kérdés vár megoldásra, hogy ezek között a borralalókérdés esetleges anomáliái teljesen eltörpülnek.

E problémák közül — hogy csak néhányat említsünk — sokkal fontosabbnak és előbbrevalónak tartjuk az — állandóan napirenden tartott — vizumkérdés rendezését, az utazási nehézségek kiküszöbölését, a devizaügyek könnyítését. Évek óta tárgyalják a Cook & Sons cég itteni letelepítésének ügyét — eredmény nélkül. Fennállnak még az idegenek bejelentése, a tartózkodási engedélyek körüli adminisztrációs formáságok. Közlekedési problémáink egész sora áll idegenforgalmunk kifejlődésének útjában. Amikor a fővárostól 150—200 kilométernyire fekvő balatoni fiirdőhelyek elérése 5—6 órába kerül, sőt az állami pénzen fenntartott Lillafüred komplikált átszállás mellett is csak öt óra alatt érhető el stb. és amikor ez utazások menetéja — még a rendelkezésre bocsátott vasúti kedvezmények mellett is — tekintélyes kiadást jelent, véleményünk szerint e kérdések rendezése sokkal aktuálisabb.

A főváros közúti közlekedésében nemcsak az idegenforgalom, de a főváros lakossága szempontjából is van elég javítani és kiegészíteni való: így pl. az autóbussz- és villamos-tarifák

drágasága és az esti, éjjeli közlekedés ügye. A kávéházak és vendéglők esti és éjjeli forgalma erősen szynli azt, hogy esti tíz óra után, a nagy-körutaktól eltekintve, alig van közlekedés és úgy a helybeli, mint az idegen, aki minden különleges alkalom nélkül, a maga szakállára jön a fővárosba, kénytelen az autótaxikat igénybevenni, ami szórakozását és itt tartózkodását feltétlenül nagyobb mértékben drájtja meg, mint az annyira elviselhetetlennek mondott és perhorreszkált borralaló.

Örömmel látjuk a székesfővárosi és állami hatóságok idegenforgalmi propagandájának sikereit és a hozzájáruló külföldiek számának emelkedését; azonban a vendéglátó iparágak szempontjából a következőket kell megjegyeznünk:

Mai idegenforgalmunk főként két rétegből rekrutálódik. Az egyik a fővárosban megtartott, kulturális, szociális, gazdaságpolitikai szervezetek által rendezett összejövetelekből (kongresszusok, értekezletek, gyűlések stb.), melyeknek jelentőségét hazafias, kulturális szempontból igen nagyra tartjuk. Vendégipari szempontból azonban ezek az előkelő társadalmi tényezők igen kis forgalmat jelentenek. Ezeket a vendégeket nagyon sokszor az állam, a főváros vagy más társadalmi tényezők látják vendégül, itt tartózkodásuk programja pereről perere ki van számítva és alig van idejük vagy alkalmuk arra, hogy egy-egy nyilvános étkezési üzemet felkereshessenek.

Nem más a helyzet az idejövő cserevonatok utasaival sem; akik rövid idő alatt nagy programot akarnak lebonyolítani és akik csak a rendezőség jóvoltából jutnak el néha-néha egy-egy privilegizált kávéházba vagy vendéglőbe.

Az idegeneknek az a csaportja, mely megkötöttség nélkül, idejével szabadon rendelkezve, járja fővárosunkat és hazánkat, amely lényegében kávéházi és vendéglői vendégek tekintetében, idegenforgalmunk legkisebb részét teszi. Ezeknek száma oly csekély, hogy ezek miatt nem látjuk sem indokoltnak, sem szükségesnek egész üzleti rendszerünk megváltoztatását.

Ha tehát voltak is egyes idegenek részéről ily tárgyú panaszok, azok csak szórványosak lehetnek, annál kevésbé, mert a borralaló rendszer nem oly speciális exotikum, amely csak hazánkban lenne meg, de fennáll Európa igen nagy részében, sőt merjük mondani, még ott is, ahol hivatalosan más rendszerek vannak érvényben.

A rendszerváltozás szükségét az idegenforgalmi szempontok annál kevésbé indokolják, mert mindenki, aki nagyobb külföldi utat tesz, előzetesen informálódik a helyi körülményekről. Minden utazási kézikönyv részletes információt tartalmaz arról, hol, mit és hogyan kell fizetni. De megmondja azt minden utazási iroda, úgy hogy senkit sem ér meglepetés, hogy nálunk borralalórendszer van.

Ha tehát iparunkban bárminő változásra vagy módosításra van szükség, azt csak rendes közönségünkre való tekintettel és ennek érdekeit tekintve vihetnők keresztül. A mi közönségünk a főváros polgárságából áll, ennek szempontjait kell mindenkor tekintetbe vennünk.

Koncedáljuk, hogy éppenúgy, mint minden más rendszernél, a borralalórendszerrel is vannak és lehetnek visszasságok, ami azonban — addig, amíg a viszonyok nem változnak és egy abszolút tökéletes rendszer bevezetését nem teszik lehetővé — nem lehet ok annak megváltoztatására.

Ami a borralalórendszerhez fűződő kritikákat illeti, ezeket nem tekinthetjük teljesen

helytállóknak. Talán maga a név és a kérdés beállítása nem egészen szerencsés, mert kétségtelen, hogy vendégipari üzemekben alkalmazott személyzet nem ellenszolgáltatás nélkül, könyöradományképpen kapja az ő „borralalóját”, hanem azért a munkáért, amelyet ő a vendég érdekében és annak kívánságára kifejtett. A nyilvános étkezési üzemekben nyújtott szolgáltatások voltaképp tényezőből adódnak össze. Az egyik a kiszolgáltató áru és az igénybevett keret és kényelem, amelyek ára fix összegben van megállapítva, a másik tényező a személyes szolgáltatások hosszu sora — a legkülönbözőbb szolgáltatásokról lévén szó —, amelyet az alkalmazott teljesít és amelynek díjazására nézve nem is lehet határozott tarifát megállapítani; tehát teljesített munka és annak ellenértéke áll egymással szemben, ami semmiesetre sem lehet megalázó. Az, hogy ez az ellenérték nincsen fix összegben megszabva, ezen a jellegén annál kevésbé változtat, mivel számos foglalkozási ág van, főleg ahol az illető kereseti tevékenység vállalkozói jellegű, ahol a kereset összege bizonytalan.

Ha tehát a vendégiparok sajátos viszonyuk és jellegüknek fogva a vendégre bízzák az általuk igénybevett személyes szolgáltatások díjazását, ami az eddigi tapasztalatok szerint minden irányban jól bevált és minden jogos érdeket kielégített, ez semmiképp sem kifogásolható, annál kevésbé, mivel a vendégnek szabadságában áll a kiszolgáló személyzet munkáját kisebb vagy nagyobb mértékben igénybevenni és annak értékéhez képest alacsonyabban vagy magasabban díjazni.

Sajtóságos és ezt csak a tisztetősnek látszó propagandának tudhatjuk be, hogy amikor a borralaló, sőt az ellenszolgáltatás nélküli adományok rendszere gazdasági és társadalmi rendszerünket át meg át szövi, pontban csak a vendégiparok fizetése van ily éles kritikának kitéve.

Kezdeve a közhivatalokban annyiszor támadott, de mégis fennálló jutalmak, dugsegély, borítékpenz rendszerén, a magasállású tekintélyeknek juttatott sinecurákon, a tantiémek, forgalmi jutalékok, tiszteletdíjak száz meg száz fajánát, a kézbesítők, távirat és pénzeslevél-hordóknak, köz- és magánalkalmazottaknak, háztartási cselédeknek stb. stb. juttatott adományokig, él és virul a borralaló, sokszor jó-

SZENT ISTVÁN CSALÁDI SÖR

1 1/2 literes zárt palackokban

a
Kőbányai Polgári Serfözde
gyártmánya

Budapesti Központi Általános Tejcarnok Részv.-Társ
VII. Rottenbiller ucca 31.

Telefon: Aut. 462-63. 462-64.
462-65. 323-07.
338-91 346-68. 350-16.
Sürgőnycim: „Közte Budapest”

A főváros kávéháza, szállodái és kávémeréseinek szállítója. Tojás-osztály.

KÁVÉS URAK UJDONSÁG: FIGYELMÉBE!

A „**RORANGE**” valódi narancsból hideg úton előállított **üdítő-ital**. Rendelje meg, mert T. vendégei már kéri önnél is. **Megrendelések a Csillaghegyi Ásványvíz Üzem-nél**. VI. Lehel u. 8/a Tel: 91-0-01, 90-0-72 feladhatók.

SAISON SLÁGER: MESE-KÜLÖNLEGESSÉG GYÁRTJA A STEINER-KEKSZ

Mocznik-mustár legyen minden asztalon!

val kevesebb jogosultsággal, mint a vendégipari üzemekben.

Jellemző, hogy maga a főváros is elismerte a borraivaló jogosultságát, amikor a taxi-vitel-díjak megállapításánál és a személyzet kereseti viszonyainak megvitatása alkalmával, ahelyett, hogy azt határozottan és példaadólag eltiltotta volna, mérlegelte és figyelembe vette azt, hogy a személyzet ily címen is keres. Még kirívóbb a helyzet a főváros tulajdonában levő nyilvános fürdőknél, amelyeknek az idegenforgalmi propagandára szolgáló állatába való állítása ugyancsak a hivatalosan támogatott Budapest Fürdőváros mozgalom célja. Ezekben a főváros teljesen fizetés nélküli személyzetet alkalmaz, akik a teljesített személyes szolgáltatások szerint kapnak a vendégektől borraivalót. Igaz, hogy tarifa is van kifüggesztve, de jaj annak a vendégnek, aki a tarifához szigorúan alkalmazkodik.

Ha tehát a 'székesfőváros ezt a rendszert nem látja helyesnek, módjában áll elsősorban a saját üzemében vagy a befolyása alatt álló vállalatoknál jó példával előjárni.

Ami a külföldre való hivatkozást illeti, alkalmunk volt meggyőződni arról, hogy eltekintve a szállodai üzemtől, az étkezési üzemekben akárhol is van a fizetési rendszer szabályozva, a személyzet kap és a vendég ad borraivalót. Hivatkozunk e részben „Az Est” május 31-iki számában foglalt közleményre, amely azt tartalmazza, hogy Csehszlovákiában, ebben az erősen szociálista velleitáru államban a hatóság segédlettel bevezetett százalékos-rendszerrel visszatérnek a borraivaló-rendszerre. Mindenütt, ahol a százalékos-rendszer érvényben van, a személyzet megtalálja a módját, hogy a vendéget többlet adására bírja. Ezt mindenki, aki külföldön, főképp az idegenforgalom centrumaiban járt, személyesen tapasztalta. Elég utalnunk az idegenforgalom központjaira: Páris, Róma, Venezia, Milánóra, a világhírű cseh fürdőhelyekre: Karlsbad, Franzensbad, Marienbadra, ahol évről-évre idegenek milliói fordulnak meg.

Méltóságod felhívásával kapcsolatosan a munkásszervezetek egyik-másik csoportja is megmozdult és a mai rendszer eltörlésének szükségességét hirdeti. Konstatálni kívánjuk azt, hogy ezekben a megnyilatkozásokban nem a dolgozó munkások akarata szólal meg, de azoké, akik nincsenek munkában és eredménytelen szervezési munkájukat ilyen etikai eszmogalomba akarják burkolni. Meg vagyunk győződve, ha a gyűléseken résztvevők mind egykét állásba tudnók juttatni, mindannyian ragaszkodnának a borraivaló-rendszerhez, amit a munkásságnak szociálista irányú szervezete ipartestületünkhez a multban intézett átiratában ki is jelentett.

Áttérve a vendégiparok különböző fizetési rendszereire, előrebocsátjuk, hogy magunk is tudatában vagyunk annak, hogy a mai borraivaló-rendszer nem abszolút tökéletes. Tudjuk, hogy kis fogyasztás mellett a szokásos borraivaló aránytalan. Ennek oka főként az, hogy a vendégüzemek szolgáltatásai sokfélék és szétágazók és ezeknek igénybevételére a közönség kényelmére nagy személyzetet van beállítva. Aki ezeket a külön szolgáltatásokat mind igénybeveszi, természetesen többlet költ. (Kávéházakban: ruhatár, újságos, kenyeres,

cukrász, trafikos stb.) De nincs semmi kényeszer arra, hogy a vendég mindezeket a szolgáltatásokat külön-külön is igénybe vegye. Látjuk külföldön, így Párisban, ahol p. o. kávéházakban újság egyáltalán nincsen, a vendég azt magával hozza, másutt vizet nem adnak és így különböznek a szokások. Az a kávéház-típus, abszolút kényelmével, a végtelenségig menő figyelemmel, a szolgáltatások ezerféleségével, amely fővárosunkban él, legfeljebb még Bécsben van meg, másutt csak hasonló jellegű vállalkozások vannak, amelyek azonban egész más módon dolgoznak és valóban csak az étkezési szükségletet elégítik ki. Így tehát a külfölddel való összehasonlítás nem lehet teljes mértékben irányadó.

Voltaképp ezekért a különféle szolgáltatásokért fizetett díjaknak kumulálása ad a borraivaló eltörlését célzó agitációnak alapot. Kénytelenek vagyunk a szolgáltatásokkal részletesen foglalkozni, hogy megvilágítsuk, hogy ezek az egyes tényezők nem valami különleges és csak a nyilvános étkezési üzemekben felmerülő kiadást jelentenek, de olyan kiadási tételek, amelyek az élet más vonatkozásaiban is előfordulnak.

Ha egy mindennapi gyakorlati példát veszünk alapul, tény az, hogy a 60 filléres feketékávé fogyasztó vendég a főpénecrnek és felszolgálónak a mostani szokások szerint 10 + 10 fillért fizet, ami a kiszolgáltatót áru értékének 33 százaléka. Meg kell jegyeznünk, az úgynevezett borraivalónak ez a része az, amely a vendég fogyasztásával szoros összefüggésben van. Tény az is, hogy egyes üzemekben a 10 + 10 filléres borraivaló már 5 + 5 fillére szállott le. Ilyképen a 10 fillér körülbelül az áru 16 százalékának felel meg, tehát a legmoverebb százalékos hívek igényeinek is megfelel.

Azonban a vendég a kávéházban időzve hírlapokat, folyóiratokat is akar olvasni és pedig sürgősen akarja valamennyit. A nagyobb forgalmú kávéházakban újságok és folyóiratok tömege áll rendelkezésre, aminek kezelésére külön alkalmazott van rendszerint beállítva. Egészen magától értetődő, hogy a türelmetlen újságolvasó megfelelő jutalommal honorálja azt a szolgáltatást, hogy tömegesen rájuk eleje a lapok tömegét, nem szólva a kávéházi vendégek azon kategóriájáról, akik élesrefent zsebkésekkel és ollókkal az újságosnak juttatott fillérek ellenértékül jogosnak érzik a legértékesebb illusztrált lapok képei- nek kivágását. Külföld igen sok helyén nincs újság, de ahol van is, jóval kevesebb, mint nálunk. Elismerjük azonban azt, hogy az újságos a fogyasztástól teljesen független szolgáltatást megkapja a maga tíz filléréért. Nem akarjuk az alkalommal felpanaszolni azt, hogy igen sok olyan vendégünk van, aki a kávéháza bekegy, nem fogyaszt és nem költ semmit, a lapokat olvassa el és legfeljebb az újságosnak ad borraivalót.

Tovább menve, a kávéházi kiadások közé szökták sorolni az illemhely igénybevételéért fizetni szokott „takarítási” díjat. Köztudomású, hogy a kávéházaknak ez a része legtöbbször olyan abszolút kényelemmel, mondhatnók fényűzően van berendezve, hogy a közönség nagy része szívésben veszi igénybe, mint saját lakásának e részét. Hol vannak a higiénikus szempontok jobban megóva, ahol minden vendég nyomában ott van törüljével a takarítónő. A kávéház e részének vendégei nemcsak a kávéházból adódnak, de az uccáról is, mert az uccai nyilvános toilettekben a megszabott használati díjon felül még borraivalót is kell adni, a kávéházakban tarifa nincsen.

Erdekes, hogy a nyilvános illemhelyek felállítására a fővárosnak is jövedelmi forrást jelent, melyet bérbeadás útján hasznosít. Itt van tarifa, itt is van borraivaló.

A következő kiadási tétel a legjobban támadott: a ruhatári őrzésért számított díjazás. Hogy van-e a ruhatárért fizetendő díjnak jogosultsága vagy sem, elég rámutatnunk a bírói gyakorlatra, mely a vendéglőst és kávést a legmesszebbmenően teszi felelőssé a vendé-

gek értéktárgyaiért és ruhadarabjaiért. Kénytelenek vagyunk tehát ruhatárakat felállítani, abban külön személyzetet alkalmazni és vállalni a megőrzéssel járó kockázatot. Bár ezért az őrzési szolgáltatást teljes jogunk volna megfelelő díjat kérni, a kávéházak ezt nem fixirozzák, hanem a vendégek tetszésére bízzák. Pedig a ruhatári díj sem valami ismeretlen fogalom, hiszen színházaink és egyéb szórakozóhelyeink tekintélyes bevételi forrása, sőt létalapja a ruhatári bevétel. Tudunkkal a főváros épületeiben tartott nyilvános ünnepeknél, hangversenyeknél és más köztudott ruhatár igénybevétele és a megszabott díjak fizetése. De fizetnek a pályaudvarok ruhatáraiért, stb., stb.

Mindezen szolgáltatásokért fizetett külön-külön díjakból adódik a 60 filléres fogyasztásnál a 40–50 fillérsnyi külön díjazás.

Természetesen — mint már hangsúlyoztuk — ezek igénybevételére kötelezettség nincsen és csak az fizet, aki azokat igénybeveszi.

Ez mindenesetre igazságosabb rendszer, mintha annak költségeit az árakba beszámítanók — azokat, ha lehetne felemelnők — és a szolgáltatásokat megfizettető azokkal is, akik arra nem reflektálnak.

Ha tehát bárminő rendszerváltozásról beszélünk, akkor csak a főpénecr és felszolgáló díjazásáról lehet szó, a többi szolgáltatások díjazása ettől teljesen független.

Megjegyezzük, hogy a mai borraivaló-rendszer elleni panaszok javarészt onnan erednek, hogy a forgalomban a pénz minimális, még értéket jelentő egysége gyanánt a 10 filléres pénzdarab szerepel. A háborút követő inflációs idők óta a köztudathól teljesen kiment a rézpénz értékelése és mint sorozatosan — a papírpénz idején — a kerek 1, 5, 10, 100 és 1000 koronás pénzjegyek használtattak fel a borraivaló és hasonló kiadások céljaira, az ére-pénzforgalom visszaállításával a 10 fillér lett a forgalmi egység. Közönségünk teljesen elszokott a rézpénztől. Ha Méltóságod a m. kir. pénzügyminiszter úrnál kieszközölné az 5 filléres váltópénzesség forgalombahozatalt, a 10 filléres helyébe ez az egység lépne és főként kisebb értékű fogyasztásnál automatikusan leszállna a felpanaszolt nagyobb borraivaló.

Ami a különféle tekintetbe jöhető fizetési rendszereket illeti, azokkal a következőkben foglalkozunk:

Elméleti szempontból a legideálisabb a fixfizetés rendszere lenne, amikor a személyzet fizetését teljes mértékben a munkaadótól nyeri. A közönség érdekeit tekintve, ennek a rendszernek hibája az, hogy a személyzet keresete biztosítva lévén, az üzletmenetl iránt közönyössé válik, nem tördök a vendég kívánságaival és kényelmével, legfeljebb, ha külön jutalmat kap. Ez esetben azonban a külön jutalom nem „borraivaló” és nem „meg-alázó”. Munkaadói szempontból a fixfizetés rendszerére való áttérés az üzemköltségek oly mértékű emelkedését jelentené, hogy az csak tekintélyes áremelés révén lenne ellensúlyozható, amire viszonyaink mellett ma még gondolnunk sem lehet. Elég baj az, hogy terheink állandóan növekszenek anélkül, hogy módunk lenne azokat áthárítani. Más hasonló ál-

Étolaj

francia, arachidból (zöldkeresztes) minden utóíz nélkül 1 és 5 kg-os kannákban kapható

Bpesti Kávésok Aruforgalmi Részvénytársaságnál
Telefon: József 392-77. VIII, József krt. 38.

Málnaszörp

utóprésmentes elsőrendű áru, garantált 65 cukor-tartalommal (kötés esetén) folytatlagos átvétel mellett kilogrammonként ..... P 1.60
kötés nélkül kilogrammonként ..... P 1.65
Bpesti Kávésok Aruforgalmi Részvénytársaságnál
Telefon: József 392-77. VIII, József krt. 38.

Dákó krétára

(eredeti mühlendorfi) kaptunk behozatali engedélyt. Vásárolható (12 drb ..... P 120
Bpesti Kávésok Aruforgalmi Részvénytársaságnál
Telefon: József 392-77. VIII, József krt. 38.

KORÁNYI ÉS FRÖHLICH

napellenző-, kertisátor- és redőnygyár
TELEFON: 32-3-76 BUDAPEST, VIII., KISFALUDY U. 5. TELEFON: 46-9-86.
MODERN PONYVASZERKEZETEINK CSINOSSÁGBAN UTÓLÉRHETETLENEK!

**Pálpusztai sajt,
Heller doboz em-
menthali, Derby sajt**
kávéházakban
nélkülözhetetlen

lású ipari alkalmazottak fizetését véve alapul a kávéházi személyzet fizetése alig érné el a mostani pincérkeresetek alsó határát, ami tehát a személyzet anyagi leromlásával járna. Ezt a következőkkel bizonyítjuk.

Az állami munkaközvetítő 1931. évi jelentése szerint a nehéz testi munkát végző kovácsok legmagasabb hetibére 10—16 pengő és ellátás volt, az ellátás értékét havi 50 pengőre értékelve (OTI 145.335—932. számú határozat) az ily munkás keresete kerekén 90—120 pengőre lenne becsülhető.

A különféle egyéb iparágakban foglalkoztatott segédmunkások órábéré 30—90 fillérig terjed, ami 10 órás munkakeretre átszámítva napi 3—9 pengőt, havonként 75—225 pengőt tenne ki.

Ezzel szemben Méltóságodnak 83306—1932. VI. számú végzése szerint, mely a kávéházi alkalmazottak kereseti adóalapját szabja meg, a kávéházi személyzet adóalapul vett keresete: főpincér I. oszt. üzemből heti 85.— P, havonként 354.— P;

főpincér II. oszt. üzemből heti 60.— P, havonként 250.— P;

felsőszolgálo I. oszt. üzemből heti 32.— P, havonként 133.— P;

felsőszolgálo II. oszt. üzemből heti 28.— P, havonként 117.— P.

Tehát, ha a felszolgáló személyzet fizetését az egyéb ipari alkalmazottak díjazásához viszonyítva állapítanók meg, ez azt jelentené, hogy a mostani, hetenkénti hat pengős, havi 25 pengő helyett minimális fizetesként legalább 120 pengőt kellene adnunk, ami személyzeti költségeinknek öt-hatszorosára való emelkedést jelentené, mi mellett a személyzet kereseti viszonyai rosszabbodnának. Természetesen ez megint a borralaló kiforszírozására vezetne.

Tehát sem a vendég, sem a munkás, sem a munkaadó nem járna jobban.

Az elhangzott propaganda azonban nem is erre gondol, hanem a népszerűen és szimpatikusan beállított *százalékos rendszer* bevezetésére, amelynek különféle variációi vannak. Foglalkozunk hát ezekkel részletesebben.

Elsősorban a százalékos felszámításának módját kell megállapítani olyképen, hogy a felszolgáló személyzetnek járó százalékos összeg már az eladási árakba tudásék be, vagy pedig fizetés alkalmával a számlához hozzáátűtessék? A fogyasztóközönség védelme szempontjából az árakba való beszámítás az előnyösebb, viszont a munkaadó szempontjából nem kívánatos, hogy elszámolása a felszolgáló személyzet teljes joggal beletekintsen. Ez bizonyos társulási viszonyt involvál, ami nemcsak a „bizalmi férfiak” beállításával jár, de egyben az italmérési törvény szabályai is ütköznek. A számlához való „hozzászámítás” pedig módot ad „tévedésekre és kikerekítésekre”, illegális számlási hibákra, különösen akkor, ha a személyzet nagy száma miatt az ellenőrzés nehezebb és ha kellően begyakorlott személyzet nem áll rendelkezésre, ami viszont a fogyasztóközönség érdekében nem kívánatos.

Föltételezve azonban e hibák kiküszöbölését, a százalékos rendszer megvalósítható: 1. az eddigi *főpincéri rendszer* keretében (1—2 főpincér és több felszolgáló); 2. az *egyfőpincér rendszer* mellett (aki felszolgál, az veszi át a pénzt); 3. a *két pincér rendszerben* (Gespann: egyik felszolgál, a másik felügyel és fizet).

Ha ezeket a rendszereket egyenként vizsgáljuk, meg kell állapítanunk, hogy bármelyiknek bevezetése esetén a kiszolgálás uniformi-

Abroszok fehér és tarka legolcsóbban az
Plaidek terraszra, kertbe „**Olcsó Bolt**”-ban
Takarók minden fajta **SEDES LAJOS**
Budapest, V.,
gr. Tisza István u. 24.
Telefon: 80-1 95.

Világítson tükrrel! Tükrörlámpám használata mellett 30% árammegtakarítást nyer. Falitükrök és azok javítása **galvanikus úton, 15 évi jótállással** Üvegcsiszolás, edzés, üvegfestészet, üvegézés és képergetés **legelőss és legszolidabb kivitelben**
LIGETI LÁSZLO üvegtechnikai műintézet,
Bpest, VIII. József-u. 23. Telefon: 32-1-08.

Gázvilágítás- és rechaud-karbantartást vállalok havi bérletben!

Csutor József Budapest, I., Fehér Sas u. 2.
I. Attila körút 43

FIGYELEM! Papírszalvetta 30x30 cm. 1000 db.-ként . . . . . P 1.54
Papírszalvetta kicsi 1000 . . . . . —.80
Budapesti Kávésók Áruforgalmi Részvénytársaságánál,
Budapest, VIII., József körút 38. Telefon: 39-2-77.

zálódik, ami azt jelenti, hogy a személyzet közömbössé válik, munkája és a közönség iránt. Ha az alkalmazott tudja azt, hogy figyelme és szolgálatkészsége meddő, mert a megszabott százalékon felül neki nem jár semmi, leszokik arról a gondoságról, előzetesről, amely a fővárosi kávéházakat kényelmessé, otthonossá és világhírűvé teszi. A megvédeni szándékolt idegenek ma elragadtatással emlegetik a mi üzleteinket, ahol szemébből olvassák ki kívánságait és kérés nélkül igyekeznek a főpincér jó helyet biztosítani, hozzák az újságok és folyóiratok tömegét és egyre-másra adják a friss vizet. Ez sehol a világon nincsen meg, ez budapesti specialitás.

Párisban egyáltalában nem adnak vizet, legfeljebb ásványvizet, természetesen pénzért és minden egyes poharat külön kell kérni, ugyancsak díjazás ellenében. Németországban, Olaszországban adnak ugyan vizet, de csak külön kérésre és csak együzben. Ez ugyancsak egy kis nuance, de jellemző.

Arra való tekintettel, hogy a kávéházi fogyasztás értéke túlnyomórésztben egy pengőn alul marad, a százalékos rendszer bevezetése azt jelentené, hogy a pincér keresete nemhogy javul, de tekintélyesen csökken, amiről alább részletesen szólnunk. Ez tehát odavezetne, hogy a felszolgáló személyzet vagy visszaélés útján erőszakolná ki a tilalmas borralalót, vagy pedig a munkaadótól fixfizetésének felemelését kérné. Ennek teljesítése pedig a jelen viszonyok mellett lehetetlen, mert üzemeink bármily cimen újabb terheket nem bírnak el. Felesleges az iparunkban szinte nap-nap mellett előforduló üzletzárásokra, transzferálásokra és tragikus öngyilkosságokra hivatkoznunk. Így kénytelenek volnánk hallgatólágal belenyugodni abba, hogy a személyzet százalékos is kap, meg borralalót is erőszakol, amint az a fodrásziparban is megtörtént, amelyben hasonló agitáció eredményeképp bevezetett a percent, amiről a közönség már teljesen megfélekedett és ma már újra virul a borralaló.

A *főpincérel kombinált százalékos rendszer* abban nyilvánulna meg, hogy a kávéházak nővéja leromlik, a vendég elhanyagoltatván, még jobban elszokik a kávéházaktól, a személyzet keresete mindjában csökken, annál is inkább, mert kevesebb forgalom, kevesebb alkalmazottat tesz szükségessé és magának a személyzetnek az érdeke, hogy a sovány kereset minél kevesebben osztozzanak. Eredmény: általános leromlás és a munkanélküliség fokozódása.

Az *egyfőpincéres rendszer mellett* a figyelmes egyéni kiszolgálás teljesen lehetetlen. Amikor egy embernek kell gondoskodni a vendég elhelyezéséről, fel kell venni a rendelést, azt a sokszor távolfekvő konyhárol el kell hozni, a másik vendégtől pedig a fogyasztásért járó összeget át kell venni, képtelenség azt követelni, hogy figyelmét minden irányban kifejtse. Amikor egyik asztalnál rendelést vesz fel, figyelnie kell arra, hogy a másik asztalnál a vendég nem távozik-e fizetés nélkül, avagy a harmadik asztalnál ülő vendég türelmetlenségét kielégítse. A mi közönségünk el van kényeztetve, amikor a kávéháza belép, ragaszkodik megszokott helyéhez, ha az nem szabad, le sem ül. Belépésekor azt várja, hogy rendelés nélkül hozzák szokásos fogyasztását, amit csak az ismert, megszokott pincér, vagy főpincér tud. Revierrendszer mellett pedig a pincérek naponta változnak és a vendég sokszor a meg nem szokott arc miatt elmarad a kávéházból.

Emellett *nemcsak a pincér változtatja revierjét, de a vendég is*. A kávéházi, vendég, aki sokszor órákat tölt a kávéházban, egyik asztalnál feketézik, a kártyaszobában játszik, majd egy ismerőse mellé a harmadik helyre ül és ott fogyaszt valamit. Hogyan tudja ezt a szerencsétlen revierpincér mind nyilvántartani, figyelemmel kísérni és a vendég távozásakor összeadni az ő követelését. Ez állandó zavarra, a vendégekkel való differenciákra és a személyzet egymásközötti háborúskodásra, tehát az üzletvitel megzavarására vezethet.

A revierrendszer mellett a személyzet érdeke, hogy revierjében minél több vendég foglaljon helyet és minél többet fogyasszon, mert a részére kiutalt aránylag kevés számú asztalnál meg akar keresni annyit, amiből meg tud élni. Ez miként lehetséges, amikor a mi közön-

**Franck-pótkávé és
Kathreiner-Kneipp
malátakávé**
*jó forgalmat
és
tisztas hasznot
biztosít!*

KOLÉNYI KORNÉL

konzervgyár, Budapest

Cég alapítva 1879. Telefon: 32—3—00.

JAMJEI ELSŐRANGUAK!

Kajszinbarack-iz minőségben felül-
multhatatlan!

Kapható:

Budapesti Kávésók Áruforgalmi Rt.

Budapest, VIII., József krt. 38. Tel: 39-2-77.

ségünk tartózkodó, mással nem új össze, mindenki külön helyet akar! Ha tehát tíz asztalnál tíz-tizenöt vendég ül és azok fogyasztása nem fedi a pincér százalékszámítását, a pincér erőszakos úton vagy a nagyobb fogyasztásra készített a vendéget, vagy pedig a vázolt „tévedés” útján igyekeznek nagyobb jövedelmet elérni.

Ha a revierpincérnek vagy a revierje, sok az asztala, a közönség kényelme bánja meg, ha kevés, nem bír keresni. Egyik jelenség sem kívánatos.

Természetesen a *revierrendszer a kávéházak belső nyilvántartását is megváltoztatja*. Pénztárgépeket kellene beszerezni, amelyeken rajon szerint nyilvántartatik a személyzet által kivitt áru. E pénztárgéphez legalább egy embert — teljes éjjel-nappali üzemű kávéházaknál — kettőt, kellene beállítani. Egy ilyen pénztárgép darabonként 8—10.000 pengős befektetést, egy újabb alkalmazott legalább havi 100—150 pengős kiadást jelent. E befektetésre és e kiadás teljesítésére ma egyetlen kávéház sem képes.

Az mondottakat egybefoglalva, az egyfőpincéres revierrendszer sem a közönségnek, sem a személyzetnek, sem az iparúzóknak nem áll érdekében, tisztán a tetszetős propaganda az, amely azt kívánatosá teszi.

A *kétfőpincéres revier* az előbbinek hibáit némileg enyhíti, amennyiben míg az egyik felszolgáló rendeléseket vesz fel és kiszolgál, a másik a vendéggel foglalkozik és a fizetési szolgálatot látja el. Ez azonban azzal a hátránnyal jár, hogy két személy osztozik az egy revierben elért kereseten, a munkaadó kétszerannyi személyzetet kénytelen beállítani, azokat fizetni, azokért a beteggyógyzó járulékokat leróni. Tehát a munkás kevesebbet keres, a munkaadó többet ad ki, anélkül, hogy módja lenne ezt a többletet áremelés révén behozni. A közönség megszokott kényelme — mint már említettük — megzavartatnék, ami kétségtelenül az üzlet kára.

**Hattuy gőzmosó és fehérnemű
kölcsonzó vállalat**
Budapest, VII. Klauzál u. 8. Telefon: J. 38-5-58 és 35-8-59
Az ország legnagyobb gőzmosó üzeme, legmodernebbül berendezve! Legkíméletesebb mosási rendszer

T. 843-39.

ifj. Grünwald Mór Ferenc József rakpart 6.
Üveg és porcellán

Kristály forrásvíz legyen mindennapi italod!

Rá kell még mutatnunk a *kisegítő személyzet alkalmazása esetén* fennálló helyzetre. Nyári üzemekben, vagy bizonyos kivételes alkalmakkor kénytelenek vagyunk alkalmi kisegítő személyzetet alkalmazni. Hogyan lehet ezt az alkalmi személyzetet a revierrendszer keretében értékelésével is megbízni, elképzelni is alig tudjuk.

Ha most a személyzetnek a mai rendszer szerint való kereseti viszonyait a százalékos rendszerre való elérhetőség összehasonlítjuk, a következő eredményt kapjuk:

Nyilvántartásunk szerint a fővárosi kávéházakban kereknek 300 főpincér és 1200 felszolgáló van alkalmazva.

Ezeknek keresetét, nem is Méltóságodnak fentidézett határozata, de a Társadalombiztosító Intézet alacsonyabb megállapítása szerint, mely a munkások érdekképviseleteivel — ugyanazokkal, akik ma a borraivalórendszer ellen agítálnak — való tárgyalás után és ezek hozzájárulásával állapítottat meg, a főpincérek a 10, pincéreknél a 8 napibérosztályba tartoznak, ami heti 48, illetőleg 38.40 pengő keresetnek felel meg.

E szerint 300 főpincér 52 héten át á 48 P	748.800 P
és 1200 felszolgáló 52 héten át á 38.40 P	2.396.160 P
Összesen	3.144.960 P

keres.

Adóközösségünk nyilvántartása szerint a budapesti kávéházaknak bruttóforgalma az elmúlt 1932. évben kereknek 12.000.000 pengőtt tett ki, aminek 10%-a 1.200.000 pengő lenne.

Ha ehhez a személyzet 6 pengőben megállapított heti fizetését adjuk 1500×6×52 =	468.000 P
Összesen évenként	1.668.000 P

lenne a személyzet keresete, ami az eddiginek körülbelül a fele.

De még egy 15%-os járulék is csak 600.000 pengő további többletet eredményezne, ami 2.268.000 pengőtt tette ki, tehát kereknek *egy-millióval* kevesebbet, mint az eddigi helyzetben.

Méltóságod szempontjából nem közömbösek a felszolgáló személyzet járulékaik után fizetett közszolgáltatások sem. Számításunk szerint a főpincérek betegségléte járuléka évenként 67.704 P, a felszolgálóké 247.104 P, összesen tehát 314.808 P-t tesznek ki, minek felét a munkaadó viseli.

Kereseti, külön és rokkantellátási adó címén személyzetünk e része 69.640 P-t fizet évenként.

A kereset csökkenését teljes joggal követi az adóalapok és járulékok csökkentése, ami e közpénztárak szempontjából sem közömbös.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy a százalékos rendszer bevezetése jelen viszonyaink mellett nem vihető keresztül, de nem is kívánatos.

Meg kell még jegyeznünk, hogy bármely százalékosan konzekvens bevezetése sem a közönység, sem a személyzet szempontjából nem lehet igazságos. Amíg a kistételű fogyasztásnál bármily magas százalék a nyújtott szolgáltatás mértékéhez képest aránytalanul kevés, nagyobb értékű fogyasztásnál aránytalanul sok. Egy pohár sörnél, egy feketekávéval, egy pár tojásnál 6—8 filléres kiszolgálási díj 15—20 százalékot jelent, holott a vendég e cikkeik kiszolgálása alkalmával többször és jobban foglalkoztatja az alkalmazottat, mint egy-két üveg pezszó kiszolgálásánál, ahol neki 10% esetén 1—2 pengő járna. A pincér nem disztinválhat vendég és vendég, árucikk és árucikk között, neki époly szívesen kell hozni az egyiket, mint a másikat. Hová vezetne, ha a gazdasági élet terén a teljesített szolgáltatás díjazását az áru értékétől tennék függővé, akkor a bankpénztárost a kezén átment összegek szerint kellene díjazni, az ékszerességét az eladott briliáns és arany értéke szerint.

A borraivalóellenes propaganda során a főpincéri kauciók kérdése is felvetett azzal, hogy főpincérré csak azért van szükség, mert óvadékok ad.

Hangsúlyozottan ki kell jelentenünk, hogy ipartestületünk az aránytalan óvadékokat a legmesszebbmenően elítéli. Mi voltunk azok, akik az óvadékok szabályozását kértük, ez a rendelet 77.724—1928. K. M. sz. a. meg is jelent. Sajnos, annak betartását nincs módunkban ellenőrizni és az okból valóban fordulnak elő esetek, amikor aránytalan összegű óvadékok illegális módon használnak fel.

Arról azonban a nyilvánosság nem tud, hogy igen sok kávéházban a főpincéri óvadék teljesen ismeretlen, másokban sem több, mint a rendeletben előírt három napi bevétel összege. A nyilvánosság elé természetesen csak a kriminális esetek kerülnek.

Mi örvendénk a legjobban, ha Méltóságod módot találna arra, hogy a hitelezők és főpincérek pénzével történő cél- és szükség nélküli üzletnyitások, amelyek már alapításukkor előretétik a kriminális eset árnyékát, lehetlenné tétessenek.

Megjegyezzük, hogy a revier- és százalé-

rendszer bevezetése egyáltalán nem állja útját az óvadék körüli visszaéléseknek. Ha a pénzkezeléssel megbízott egyének száma több, a munkaadó teljes joggal kérhet mindegyiktől óvadékokat. Hogy ez a többszöri óvadékkadás a fennálló rendelet keretein belül, vagy azokat megszegve történik, azt az adott helyzet és az iparúzó személye és viszonyai szabják meg.

A legnagyobb részletességgel kívántuk Méltóságod előtt véleményünket megismertetni. Ismételt hangsúlyozzuk a mai idők gazdasági helyzetünk és iparunk viszonyai nem alkalmasak a kísérletésre. Sokkal előbbrevaló és fontosabb kérdéseket tudunk és tudnánk felsorolni akkor, amikor iparunk a végromlás előtt áll és maga is segítségre szorul.

Különbösen sem tudnók a hatóságai intézkedés módját és jogosultságát elismerni, amikor a munkaviszony megállapítása az 1884. évi XVII. te. 92. §-a szerint a munkaadó és munkavállaló egyezkedésének tárgya.

Mély tisztelettel kérjük Méltóságodat, méltóztassék ezt a kérdést a napirendről levenni és annak megoldását jobb időkre halasztani.

Megkülönböztetett nagyrabecsüléssel

Budapest, 1933 június 23.

a Budapesti Kávésok Ipartestülete

Dr. Havas Nándor s. k. Mészáros Győző s. k.
főjegyző. elnök.

Előljárási ülés, taggyűlés, társasvacsora

A borraivalórendszer megváltoztatását célzó polgármesteri felhívás erős hullámokat vert fel és élénk mozgalmat keltett a vendégiparokban. Az ipartestület elnöksége nagy súlyt helyezett a kérdés alapos és részletes kidolgozására és parlamentáris, a testület minden fórumán átmenő letárgyalására. Ez okból a kidolgozott tervezetet az elnökség elé vitte, majd annak észrevételeivel kiegészítve, az előljárási ülés elé terjesztette, azután pedig a taggyűlés és a sajtó nyilvánossága előtt ismertette.

Ez ülések lefolyásáról az alábbiakban adunk számot.

I.

Előljárási ülés.

— 1933 június 23. —

Az ülésen megjelentek: Mészáros Győző elnök, dr. Wagner Leó szföv. fogalmazó, a szabadságon levő dr. Hügel Jenő iparhatósági biztos helyettesítésében, Gál Arnold, Steuer Marcell, Szabó Samu, dr. Strausz Vilmos al-elnökök, Frenzeisz Antal, Grosz Ödön, Horti Károly, Klauber József, Lissauer Gyula, Ottó Dezső, Reiner István, Tarján Vilmos előljárási tagok, Freiwirth Jenő számvizsgáló, Marton József a tanonciskola igazgatója, dr. Havas Nándor főjegyző.

Mészáros Győző elnök a megjelentek üdvözlése után az előljárási ülését megnyitottnak nyilvánította, bejelentette Bauer György pénztáros kimentését és a jegyzőkönyv hitelesítésére Ottó Dezső és Tarján Vilmos előljárási tagokat kérte fel.

Bemutattott az 1933 május 24-én tartott előljárási ülés jegyzőkönyve, mely megjegyzés nélkül helybenhagyott.

Ezután Pomikalszky Gyuláné, Gabrowitz Stefánia, Oravecz János, Pál János és Bárdoly Jenő segédvizsgálat telt tanoncok felszabadítása következtét, kiknek munkakönyveit lelekkes szavak kíséretében Mészáros Győző elnök adta át.

Főjegyző bejelentette, hogy Rimán József (M. korona), Illits Gyula (Belvedere), Vizmathy Miklós (Széchenyi) és Totisz Ernő kávéházi engedélyt nyertek; üzletüket megszüntették: özv. Deutsch Ernőné (Múcsarnok), Strommer A. Nándor (Bohém), özv. Kittner Mihályné (Fiume).

Tarján Vilmos e kérdéssel kapcsolatosan közli, hogy értesülése szerint a jövő szezonban mintegy tíz új kávéház és mulató fog megnyílni. Minthogy a kávéházak számának ily szaporodása nem kívánatos, kéri az elnökséget, a legszigorúbban járjon el ezekkel az új alakulatokkal szemben.

Elnök teljes mértékben magáévá teszi Tarján Vilmos felszólalását, bár a testület a szükséges lépéseket már megtette és a kereskedelmi miniszter úr és a székesfőváros polgármestere a ker. előljárási jogokat megfelelően utasította. Ennek ellenére megtörtént, hogy a VI. ker. előljárási tiltakozásunk ellenére egy kávéházi iparendélyt kiadott. A Kolibri-vendéglő ügyében feljelentésünket teljes siker kísérte, amennyiben az V. ker. előljárási súlyos büntetést szabott és kötelezte a vállalatot, hogy a kávéházi jellegét 30 napon belül szerezze meg.

Tarján Vilmos javasolja, hogy az új alakulásból előzetesen tájékoztassuk a kerületi

előljárási értekezletét.

Elnök az indítványhoz hozzájárul és felhatalmazást kér, hogy a VI. kerület által kiadott iparendélyt megfellebbezze.

Az előljárási ülés értelmében határozott.

Elnök jelenti, hogy az ipartestületi tanonciskola évről-évre június 20-án tartatott meg a hatóságok, egyházak vezetőinek részvételével. A vizsga szép sikeréért elismerését fejezi ki az iskola igazgatójának, tanári karának és az oktatásban résztvevő Katona és Reiner kartársaknak. Sajnálja, hogy a testület tagjai csekély számban jelentek meg és nem győződtek meg az iskola értékes munkájáról.

Az iskola igazgatójának jelentése a testületi szaklapban meg fog jelenni és ez okból annak felolvasását mellözi. Végül bejelenti, hogy az iskolaévi befejezte előtt az összes tanoncok egészségi állapotát orvosilag felülvizsgáltatta.

Steuer Marcell kívánatosnak tartja, hogy a tanonciskola tartsa nyilván a tanoncidő lejárta és egy félével előbb figyelmeztesse a kávést, hogy az megfelelő helyre állítsa be a tanoncot.

Elnök bámullattal veszi tudomásul az alelnök úr felszólalását. A munkaadónak kell irányítani és ellenőrizni a tanonc munkáját és neki kell tudni, mikor jár le a tanonc munkaideje. Ez nem lehet az ipartestület feladata. Sajnos, azt tapasztaltuk, hogy a tanoncok gyakorlati kiképzése nagyon hiányos, ami nem az iskola, de a munkaadók feladata lenne.

Marton József igazgató az elhangzott elismerő szavakért saját és a tanári kar nevében köszönetet mond. Törekvésük odairányul, hogy az ipartestületnek a tanonciskolára fordított áldozatait az iskola eredményes munkája igazolja.

Steuer Marcellnek az iskola munkája ellen nincs kifogása, de szükségesnek látja, hogy vizsgálják meg a tanoncokat az irányban, hogy kellő gyakorlati kiképzést kapnak-e.

Elnök a felszólalást tudomásul véve, sajnálattal állapítja meg, hogy az iskola felügyelőbizottsága — egy-két kivétellel — alig látogatja az iskolát.

Elnök felolvastatja a székesfőváros polgármesterének határozatát, mellyel az ipartestület 1932. évről szóló *zárszámadását*, illetőleg 1933. évi *költségvetését* jóváhagyja és megerősíti. — Tudomásul vétetett.

Bemutattott a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrnak, a m. kir. pénzügyminiszter úrnak és a székesfőváros polgármesterének az *ipartársulat beolvadását* jóváhagyó, a társulati *székház díjmentes átírását* engedélyező végzése, valamint a budapesti kir. törvényszéknek mint telekkönyvi hatóságnak vonatkozó végzése.

Elnök jelenti, hogy a telekkönyvi átírás eszközésére ügyvédi segítséget kellett igénybe venni, mivel természetesen költségek merültek fel. Kéri e kiutalás jóváhagyását.

Az előljárási ülés bejelentéseket megelégedéssel vette tudomásul és elnök intézkedését jóváhagyta.

Elnök közli, hogy a *székesfőváros polgármesterének* az 1932-VIII. teikk alapján kiadott rendelete következtében a főváros részéről kiküldött bizottság a *testület ügy- és pénztárkezelését* f. é. május 30 és 31-én dr. Hügel Jenő iparhatósági biztos közbenjöttével megvizsgálta. A vizsgálat eredményéről szóló hatósági végzést megkaptuk, ennek tartalmát ismerteti. Minthogy a végzésben foglaltak teljesen kisebb jelentőségű technikai megjegyzések, megállapítja, hogy azt megnyugvással vehetjük tudomásul.

Az előljárási ülés értelmében határoz.

Az ipartestületi *munkaközvetítő május havi munkásságáról* szóló jelentés felolvasatván, megjegyzés nélkül tudomásul vétetett.

Elnök közli, hogy az *ipar terhének megállapítása* és a helyzet pontos felvétele céljából, úgyszintén az adóközösség céljaira kérdőíveket bocsátott ki, amelyek csak hiányosan és szóróvonyosan érkeznek vissza. Minthogy továbbá lépéseket csak konkrét adatok alapján tehetünk, kénytelenek vagyunk ezt az akciót szüneteltetni, addig, míg a vallomások teljes számmal rendelkezésre fognak állani.

Az előljárási sajnálattal veszi tudomásul elnök bejelentését.

A *vendéglők zárárameghosszabbításai* ellen a belügyminiszter úrhoz beadott felterjesztést főjegyző ismertette.

Grosz Ödön az arúházak élelmiszerkiszolgáltatását említi fel.

Reiner István közli, hogy a Baross-zóvet-ségnél megtartott értekezleten résztvevő, ahol megállapították, hogy e kérdéssel a legenergiusabban fognak foglalkozni.

Lissauer Gyula kívánatosnak tartaná, hogy a vendéglőkre is visszaállítsák a békebeli éjféli után 1 órai záróra.

Dr. Strausz Vilmos felszólalása után Elnök ismerteti a fennálló helyzetet. Nem hiszi, hogy ebbe a kérdésbe a hatóságok beleszólnának. Ha a fővárosi szabályrendelet tár-

gyalásra kerül, ennek keretében kell megoldást keresni.

Elnök közli, hogy oly értelmű panaszok érkeztek, hogy az idegenforgalmat intéző szervek a fővárosba érkező idegeneket nem mindenbóvá, csak bizonyos privilegizált helyekre irányítják. A panaszt eljuttatta a székesfőváros idegenforgalmi hivatalához, valamint az Ibuszhoz. Ez utóbbinak válasza már megérkezett, azt felolvastatja.

Ennek megtörténtével az előljáróság elnök intézkedését jóváhagyta.

A **Piatnik Nándor és Fiai** cégnek a kártyakiszolgálás körüli panaszokra adott válasza felolvastatván, tudomásul vétetett.

Elnök jelenti, hogy a székesfőváros polgármestere felhívta ipartestületünket, hogy a borraalórendszer megváltoztatására tegyünk előterjesztést. A felhívásra a választ elkészítette és azt az elnökség elé terjesztette. Tekintettel az összehívott taggyűlés és sajtóértekezletre, az előterjesztés tartalmát röviden ismerteti, arra való tekintettel, hogy az rövid idő múlva egész terjedelmében felolvasásra kerül.

Tarján Vilmos: Ismeri az eljárást, az nagyon jól van megírva. Nem akar annak meggyőző érveivel vitába szállni, de hangsúlyozni kívánja, hogy a százalérendszer híve. A kérdés három tényezőt érdekel: a közönséget, a pincéret és a kávést. A kávést és a pincéret teljesen kikapcsolva, a legfontosabb a közönség szempontja. A sajtó a százalékos rendszer mellett foglal állást. Csak azért szólal fel, mert úgy érzi, a kérdés nem az igazságon fog eldőlni, az egy lélektani és szakmai kérdés. Előbb vagy utóbb ügyis bekövetkezik a százalékos rendszer. Ez a gazdasági helyzet fejlődésén múlik, vagy javul a helyzet és akkor a kérdés elveszti jelentőségét, vagy folytatódik a leromlás és akkor magunknak kell a kérdést megoldani.

Dr. Strausz Vilmos megjegyzése után **Bodó Adolf** rámutat arra, hogy a százalékos rendszer mellett a vendég borraaló adására is lesz kényszerítve.

Elnök tudomásul veszi **Tarján Vilmos** elvi felszólalását, de örömmel látja, hogy ő is elismeri, hogy a mai viszonyok nem alkalmasak a kísérletezésre. Kéri az előljáróságot, hogy az előterjesztést fogadja el.

Az előljáróság egyhangúlag magáévá teszi az elkészített memorandumot.

Reiner István beszámoló a cukrászipartestületben és a sajtó- és vajnagykereskedők országos egyesületében megtartott értekezletekről. Úgy hallotta, hogy a tejszínrendeletet követni fogja a vaj árának megszabása. A cukrászok pedig saját tevénytálat keretében akarnak olcsóbb tejszín szerezni.

Elnök megjegyzése után az előljáróság **Reiner István** jelentését tudomásul veszi.

Elnök felhívja az előljáróság és a testület tagjainak figyelmét **Dr. Stein Sándorné** né a magyar népenként ismertető angolnyelvű művére, melynek célja a magyar zenének külföldön való propagálása. Főként zenettartó karszainak részére értékes hirdetési objektum lesz ez a munka.

Az előljáróság elnök felhívásához hozzájárul.

A napirend ezzel letárgyalatott és az előljárósági ülés bezárt ért.

II.

Taggyűlés és társasvacsora.

Az előljárósági ülést a New-York kávéház külön helyiségében sajtótájékoztató értekezlet és taggyűlés követte. A taggyűlésre az elnökség a testület tagjain és az idegenforgalmi érdekeltségeken, valamint a rokon érdeklődőkre, akiket a közönségnek, a kávésnak és a személyzetnek az ügye. A dolog oly módon van feltüntetve, mintha az idegenforgalom szempontjából más feladat nem volna hátra, mint a borraalókérdés. Ipartestületünk e kérdést alaposan megvitatta, minden szempontot igyekezett figyelembevenni és álláspontra — melyt egyidejűleg a polgármester úr elé is terjesztett — nyomtatásban bocsátja a nyilvánosság elé.

Ezután elnök felhívására **dr. Havas Nándor** főjegyző olvasta fel a lapunk elején foglalt memorandumot, melyet a jelenlevők nagy tetszéssel fogadtak.

A felolvasás befejeztével **Hajdu Vilmos**, a Főpincérek Országos Egyesületének elnöke fejezte ki csatlakozását az előterjesztéshez, majd **Braun László** főpincér részletesen ismertette az idegenforgalom fejlődésének akadályait. **Wirth Zsigmond** a kávémérők és kifőzők ipar-

társulata nevében tette magáévá az előterjesztés tartalmát, végül

Mészáros Győző elnök annak hangsúlyozása mellett, hogy a közönség és a kávésipar érdeke teljesen azonosak és a kávésipar elsősorban a közönség szempontjait kívánja szolgálni, a taggyűlést berekesztette.

A taggyűlést ugyancsak a New-York kávéházban társasvacsora követte, melyen a kávé-sok aránylag kevés számban vettek részt.

A vacsora folyamán tovább folyt a borraalókérdés feletti vita. Egymásután hangzóttak el érdekes és értékes felszólalások; elsőnek **Mészáros Győző** elnök szólalt fel, majd **Steuer Marcell**, **Hajdu Vilmos**, **Tábori Kornél**, **Katona István**, **dr. Strausz Vilmos**, **Tarján Vilmos**, **Füredi Lajos** és **Nyirgi Imre** felszólalásai tették változatosabbá az est hangulatát.

Tanonciskolánk évváró vizsgálója

Az évváró vizsga külső formája hosszú évtizedek megszokott rendjéből fakad, amelyet az egész évi nagy munka befejezésének és a pihenésre szánt szünet határvonáék tekinthetünk. Beszámoló is egyben, amelyen tanító és tanuló számolt vet egyévi munkájáról.

A mi iskolánk ezévi vizsgálata tanstestületünk és érdemes igazgatónk eredményes munkája erkölcsi elismerésének valóságos ünneppapja volt.

A szépszámban megjelent érdeklődőket **Mészáros Győző** ipartestületi elnök üdvözlötte és a vizsgálatot megnyitotta.

Megjelentek: **Ekamp Nándor** szakfelügyelő a szfv. kir. tanfelügyelőség, **Budai János** a róm. kath., **K. Salamon István** a református egyházak részéről, az iskola munkája iránt érdeklődő pincértársadalom küldöttségét **Hajdu Vilmos** főpincér hozta el, míg az ipartestület képviselőit **Mészáros Győző** elnök, **dr. Havas Nándor** főtitkár, **Frenreisz Antal**, **Klauber József**, **Böhm Ferenc**, **Weingruber Ignác** ipartestületi tagok jelentek meg.

A „Hiszkegy” után a hitoktatók, az igazgató és a tanstestület tagjainak kérdéseire adott feleletek arról győzték meg a hallgatóságot, hogy iskolánkban a vallásnevelés és hazafias szellemű nevelés mellett a kávésipar számottevő, eredményes oktatás folyt az elmúlt évben. A tanulók gondolataikat értelmes mondatokban fejezték ki; nemzetünk múltjáról, állami létünk legfőbb intézményeiről, a polgárok legáltalánosabb jogairól és kötelességeiről helyes képet alkottak, kellő készséget árultak el a kávésipar életében előforduló feladatok és tennivalók megoldásánál, szakismeretük és idegennyelvi tudásuk bőségesen elég ahhoz, hogy mint kezdő pincérek az életben megindulhassanak és az itt szerzett ismereteket építsék. A vizsgálat végén a felszabadulandó tanulók magyar, német és francia nyelven búcsúztak el az iskolától és köszönték meg az ipartestület áldozatos jóságát.

Mészáros Győző elnök a példás magaviseletű és erénytelen szorgalmú tanuló között a következő jutalmakat osztotta ki:

1. „Mivel segítheti a kávé és a magyar feltámadást” című írásbeli dolgozat írói közül a három legjobb: **Gabrovitz Stefánia** tov. képzős tanulóknak 15 P, **Pomikalszky Gyuláné** tov. képzős tanulóknak 10 P, **Bartalis József III.** oszt. tanulóknak 5 P.

2. A magyar idegenforgalomról írott legjobb dolgozat írójának: **Deutch László III.** oszt. tanulóknak a „Magyar Ötvös műhely” eszt. plakettjét.

3. Dícséretes szorgalmuk, példás magaviseletük és jeles előmenetelük jutalmául az I. osztályból **Oravetz János 10 P**, **Bábosik Miklós 5 P**, II. osztályból **Czirják László 10 P**, **Szeker Vilmos 5 P**, III. osztályból **Pál János 10 P**-t.

4. Könyvjutalomban részesültek: **Pavlicska Péter I.**, **Weisz Miklós II.**, **Hollenzer Árpád II.**, **Ausspitz Sándor I.**, **Ertl Béla I.**, **Fehér Sándor II.** oszt. tanulók.

Marton József igazgató szolt ezután az ifjúsághoz és őket a Némái Antalok és **Mészáros Győzők** nemes példájának követésére buzdította. Egyben, mint az iskola vezetője, köszönetet mondott az ipartestületnek egész évi áldozatosságáért, a megjelenteknek pedig megtisztelő érdeklődésükért.

Mészáros Győző ipartestületi elnök az iskola ezévi munkássága feletti elismerésének magasztalásával beszédben adott kifejezést a tanulókat továbbá szorgalmas munkára serkentette.

Ekamp Nándor szakfelügyelő a magyar áldozatosság és a kötelesség-erőtel nemesség gondolatairól szólott az ifjúsághoz.

Az iskolai vizsgálatot őt felszabadulandó tanuló tanonc vizsgálója követte.

Az emelkedett hangulatú, szép iskolai ünnep a Himnusz fejezte be.

Döry-pusztai csemegesajt

a legrégebben bevezetett márka.

H I R E K

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

Július 5-ig megfizetendő a második negyedévi házbér harmadik részlete.

Július 6-ig megfizetendő a nem átalányozott és nem zenés kávéházak vígalmi adója.

Július 10-ig tartoznak az adóközösség tagjai a július havi fénnyüzési és forgalmi adóátalányukat megfizetni.

Július 15-ig fizetik a fénnyüzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek.

Július 20-ig befizetendő az átalányozott és zenés kávéházak vígalmi adója.

Július 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti és rokkantellátási adó.

A Magyar Kávések Évkönyvének 1933. évi VIII. évfolyama megjelent.

Pethő György Iparunk régi érdemes harcosát ragadta magával a kérelhetetlen halál. Június hó 23-án váratlanul elhunyt **Pethő György** kartársunk, aki közel 40 évig volt iparunk oszlopos tagja. Fialton került be az iparba és hamarosan részt kért az ipari közéletből. Tagja, majd alelnöke volt az ipartársulatnak, utóbb az ipartestületnek, hol értékes munkát fejtett ki és nagy áldozatkészséggel támogatta iparunk intézményeit. Változatos kávésipari pályafutása során a Commerce, a Piume, a Szechényi, a Simplon kávéházakat vezette, míg nehány év előtt az utóbbi üzletét eladva, nyugalomba vonult és családjának élt. De ez idő alatt sem szünet meg iparunk iránt tanúsított érdeklődése és szeretete. Rövid szenvedés után 70 éves korában hunyt el családja, tisztelői és barátai nagy fájdalomra. Elhunytát özvegye, fia, menyé, leánya és veje, három unokája és rokonai gyászolják. Temetésén — mely június 26-án a farkasréti temetőben ment végbe — testületünk **Mészáros Győző** elnök vezetésével vett részt és a ravatalos **Győző** elnök mondott magasztos beszédet és vett búcsút az elköltözött kartársától.

Adóközösségi kérdőívek beküldése. Adóközösségünk vezetősége körlevélben hívta fel annak tagjait 1933. évi forgalmi adataik beküldésére. Mindaddig azonban alig néhányan küldték be válaszukat és emiatt az adóközösség nem indíthatja meg az általános kiigazítása iránti tárgyalásokat. Figyelmezteljük az összes érdekelteket, hogy valamelyiküket sajtó érdeklődés sürgetően küldjék be.

Statistikai kérdőívek beküldése. Többször ismételt felhívásunk ellenére mindössze 42 válasz érkezett. Minthogy hiányos adatokkal az ipartestület a miniszteriumhoz nem fordulhat, kénytelen ezt az akcióit szüneteltetni, addig, amíg a kartársak nem látják be, hogy nem elég kéréseket és kívánságokat előadni, de azok megvalósításához saját részükről is hozzá kell járulni.

Kötelező a cégtábla. Az új ipartörvény 56. §-a és a végrehajtási utasítás 24. szakasza világosan kimondja, hogy az iparos üzlethelyiségének kül-szórészen cégtáblával köteles megjelölni, még pedig akként, hogy a családi és utónév, tehát a vezeték és keresztnév minden félreértés kizárásának lehetőségével történjenek meg.

Nem elegendő tehát a mostanában divatba hozott „Kató” vagy „Juliska”, esetleg „Jani” vagy „Gáspár-szalón” cégtáblát, hanem az üzlet bejárata felett világosan fel kell tüntetni az új ipartörvény megfelelő szakaszainak értelmében, hogy ki az üzlet tulajdonosa. Aki ezt elmulasztja, kihágást követ el, amelynek nagysága a mulasztás természete szerint nyer elbírálást.

Adóközösséget létesítenek az italmérők. A Bor-, Sör- és Italmérők Országos Ipartársulata Weinberger Béla elnök vezetésével kiindulással kereste fel **Vargha Imre** pénzügyi államtitkárát és felkérte őt arra, hogy engedélyezze úgy a bor-, sör- és italmérőknek, mint pedig a keresmairosoknak, hogy adóközösségbe tömörüljenek. **Vargha** államtitkár válaszában kijelentette, hogy a kérés a pénzügyigazgatósággal megtárgyalja és azután az érdekeltek bevonásával szaktanácskozáson fognak az italmérők kéréséről dönteni.

Törvényjavaslat készül a minimális munkabérről. A kereskedelemügyi miniszterium a most benyújtott állami költségvetésben bejelentette, hogy a legkisebb törvényes munkabérek megállapítása érdekében törvényjavaslatot készít.

Horváth István galvanizáló üzem

Budapest, VIII. Mária uca 11. Tel.: 36-1-73. Króm, ezüst és nikkel kávéházi szervizeket. Pontos és olcsó kiszolgálás.

Budapesti Kávésók Áruforgalmi Részvénytársasága

Budapest, VIII. József körút 38. Telefon: 39-2-77.

Kéri igen t. vevőkörét, hogy alanti árjegyzéseit figyelembe venni szíveskedjék. Kommers minőségeket nem tartunk, araink a létező legjobb minőségekre vonatkoznak.

Szardellagyűri 10 halas, Arrigoni gyártmány ..... P — 86

Szardínia portugál, elsőrendű minőség 6 halas ládávételnél ..... P — 69

Szardínia portugál, elsőrendű minőség 6 halas doboz vételnél ..... P — 72

Olivolaj valódi olasz kg-ként ..... P 2.90

Málnaszörp II. rendű, kötés esetén kg ..... P 1.48

Málnaszörp legprimább, utóprésmentes succusból, kötésnél kg-ként ..... P 1.60

Méz II. rendű kg-ként ..... P 1.05

Méz garantált pergettett, világos akacémz, elsőrendű kg-ként ..... P 1.20

Frack-kávé 1/4 tekerésben kg-ként ..... P 1.24

Csekoládé, prima minőségű főzőcsokoládé kg-ként ..... P 3.35

Tunkmassza kg-ként ..... P 2.80

Mandula (sós mandulához) óriás-szemű lapos láda vételnél kg-ként ..... P 5.90

Mandula (sós mandulához) óriás-szemű lapos, kímérve ..... P 6.30

Mazsola, minőség szerint kg-ként 1.90 pengőtől ..... P 2.80

Jam, Kolényi-féle barack, málna, ribizli és meggy kg-ként ..... P 1.78

Arainkban a forgalmiadó bennefoglaltatik, vidéki szállításhoz díjmentes csomagolás.

„Készen van.“ Az a kijelentés, hogy a versenytárs „készen van“, a neki átadott pénz „beteg“, üzletében nagy rendtelenség és zavar van — a budapesti kár törvényszék ítéleti megállapítása szerint kétségtelenül alkalmas a versenytárs üzleti hitelképességének veszélyeztetésére. Az ilyen magatartás a versenytörvény 13. szakaszába ütköző hírnév- és hitelrontás fogalmát teljesen kimeríti. (Bp. törvényszék, 13. P. 39.287—1932.)

Fizetésleszállítás. A szolgáltatási viszony természeté és a jogok gyakorlásánál megkövetelhető jóhiszeműség azt hozza magukkal, hogy az alkalmazott ne tartsa a munkaadóját indokolatlanul túlhosszú időn át bizonytalanságban arra nézve, hogy a szolgáltatási viszony megváltoztatásának jogos voltát elismerje. Az alkalmazott a munkaadó azon eljárása miatt, hogy a fizetését egyoldalúan leszállította, a szolgáltatást rögtön hatállyal kiléphet, de magasabb díjazást per útján nem igényelhet. (Kúria, 1932. dec. 2. P. II. 891—1932.)

Érvénytelenség kényszer miatt. Kényszer címen csak akkor támadható meg a jogügylet, ha az ügyletet megkötő egyik fél akaratelhatározására a másik félnek valamely jogellenes magatartása vagy fenyegetése gyakorolt lenyűgöző hatást s ez a magatartása, illetőleg fenyegetése olyanmértvű volt, hogy az az ügyletet megtámadható fél által elhárítható nem volt. A kényszerhelyzet pedig csak akkor megtámadható ok, ha arról az ügyletkötő fél tudomással bírt s a másik félnek ezt a szorult helyzetét kihasználva, jogellenesen bírta rá arra, hogy valamely őt megillető jogosítványról lemondjon. (Kúria 1932. dec. 13. P. II. 5536—1930.)

A végkielégítésnél figyelembe kell venni a lakbért is. A Kúria egy munkaügyi perben hozott ítélete szerint a munkavállaló a munkaadóval szemben, ha végkielégítést megilleti, a végkielégítés összegének megállapításánál a fizetés mellett figyelembe kell venni a munkavállaló által élvezett lakbért is. Ha a munkavállaló természetben kapott akaszt, úgy annak megfelelő egyenértékű veendő számításba a végkielégítés összegének megállapításánál. (1738—1933.)

Az üzleti napellenzők és ponyvák. A főkapitány nemrég napiparancsban utasította a rendőri közegeket, hogy ellenőrizzék az üzleti ponyvák és napellenzők magasságát, amelyeknek a talajtól két és fél méter magasságban kell lenniük. A főkapitánynak ez a napiparancsa egy régebbi rendelet alapján jelent meg, amelyet azonban az üzlettel rendelkező iparosok és kereskedők nem tudnak betartani. A ponyvák ugyanis a legtöbb üzletben két és fél méternél alacsonyabban vannak felszerelve, mert ellenkező esetben nem lehetne velük az a célt elérni, különösen a nyáir hónapokban, hogy a kirakatban elhelyezett árukat a nap sugaraitól megvédjék. A zsiradékkal készült elemzéseknek elegendő, ha csak néhány percig napon vannak és máris értéküket veszítik. Dilemma előtt állanak most az érdekelt kereskedők és iparosok, mert ha a kirakatban lévő árukat meg akarják véden a nap sugaraitól, akkor súlyosan megbüntetik őket, ha pedig a ponyvát nem eresztik le, akkor a kirakatban lévő áruk fognak tönkremenni. A rendelet azért is furcsa, hisz nem élünk az óriások országában, ahol két és fél méternél magasabb teremtmények közlekedését veszélyeztetnék az ily magasságban elhelyezett ponyvák.

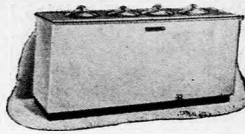
Felélős kiadó: Horváth Elek. — Merkantil-nyomda, Budapest, VIII. Hunyadi ucca 43.

HENNEFELD

Jégszekrénygyár

Budapest VI. Ó ucca 6
Telefon: 11-4-29

Jégszekrények,
sörkimerőkészülékek,
elektromos
hűtőkészülékek,
elektromos fagylalt-
készítógépek
és konzervatórok.

Reformálás előtt az ipatörvény. Az Iparos Hírlap írja: A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara sűrűn hoz vitás esetekben döntést arról, hogy bizonyos kisipari munkák mely iparághoz tartoznak. A kialakult gyakorlat rendkívül sok visszas helyzetet teremtett, amennyiben egészen önkényesen utal meghatározott munkákat egy-egy szakma körébe, bá a mindennapi élet természetesnek találják, hogy ezeket a munkákat különböző szakmai kisiparosok is elvégezhessek. A mai helyzet annyira visszas és lehetetlen, hogy ezen csak törvényes intézkedéssel lehet segíteni, éppen azért illetékes helyen azzal a tervvel foglalkoznak, hogy az ipatörvényt egy egyszerűsített törvénnyel módosítsák. Az a kívánság, hatalmazzák fel a kereskedelemügyi miniszteriumot, hogy rendelti úton szabályozhassa a képesítéshez kötött iparág feladat-körét és ezáltal alakítsa a mai helyzetet a gyakorlati élet követelményeire. A törvénytervezet letárgyalása után az ipartanács fog foglalkozni a kérdéssel, meghallgatják az ipari érdekeltségek véleményét is és ezután kerül a javaslat az országgyűlés elé.

Izzólámpák elleni panaszok. Lapunk múlt számában közöltük, hogy az izzólámpák ellen elhangzott panaszok tárgyában vizsgálat folyt, melynek alapján a kartel megbízottja kijelentette, hogy a hálózat túlterhelése volt az ok, egyébként a lámpák minősége kifogástalan.

Ezzel kapcsolatban felhívjuk kartársaink figyelmét arra, hogy a silányabb minőségű, a kartelen kívüli üzemek által hálózatok útján terjesztett izzólámpák vásárlásától saját érdekükben tartózkodjanak. A pár fillérel alacsonyabb ár ne befolyásoljon senkit, mert ezen silányabb minőségű lámpák élettartama sokkal rövidebb lévén a Tungstram és Orion lámpáknál, a látszólagos alacsonyabb ár voltaképpen tényezőleges ráfizetést eredményez.

A kávéházi közönség legkedveltebb esemegéje a PUSZTADÓRI.

„Hattyú“ Gőzmosó- és fehérenmüköleszőző vállalat (Bp., VII., Klauzál u. 8.) a legmodernebbül újonnan berendezett üzemével, mindenben a legkedvezőbb feltételek mellett áll kartársaink rendelkezésére.

Mérlegkönyvelő kávéházi gyakorlattal állást vállal. Cím a kiadóhivatalban.

Kölni kréta. Új krétatípust hozott forgalomba a Budapesti Kréta és Vegyészeti Gyár (IX. Közraktár ucca 12.), az u. n. kölni irókrétát. Ez a kréta messze túlszárnyalja a megszokott kávéházi krétát, könnyen és élesen ír, a táblát nem karcolja, írásnál nem okozza azt a kellemetlen nyirkos hangot, amely miatt sok ember nem bírja a kréták használatát. Amellett ez a kölni kréta csak kis mértékben porlódik, írása mégis könnyen kitörölhető. Csinos fadobozokban adjusztálva kerül forgalomba, egy-egy dobozban kétszer fél grossz krétával. A doboz ára **P 5.40 bruttó**. Az új kréta a Budapesti Kávésók Áruforgalmi Rt.-nél szerethető be.

Jégszekrényt legjobbat, legszebb kivitelben és legolcsóbb árban mégis csak a nagyobb üzem képes előállítani. Ezért a legmelegebben ajánlhatjuk kartársainknak a **Hennefeld Rt.** jégszekrénygyár (VI. Ó ucca 6.) készítményeit. Az évtizedek óta bevezetett, megbízható cég telepen a legújabb modellek megkínthetők. Figyelmebe ajánljuk még ipartársainknak a Holub-söröző (Kossuth Lajos ucca) új óriási pohárállványát és bort, valamint sörpultját, melyek szintén a Hennefeld-gyár munkáját díszítik.

Kávéházi szervizek krómozását, ezüstözését, nikkelezését legjutányosabban végezethetik kartársaink **Horváth István** galvanizáló műintézetnél (VIII. Mária ucca 11.), mely cég hivatalos lapunk kizárólagosan ajánlott beszerzési forrása e szakmából.

FIGYELJUNK! PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI BUDAPEST

magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára. Óvakodjunk az utánzásoktól!

Magyar Játékkártyagyár R. T.
PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI

Budapest, VII., Rottenbiller ucca 17
Telefon: J. 31-0-63, J. 45-3-71.
Alapított 1824.

Márványból épületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat minden színben a legolcsóbb árban készíti **KRONEMER DÁVID** márványipari üzeme, Bpest. X. Szállás u. 44. Tel.: 48-9-83

Kantós testvérek Rt.

festő, mázó és
tapétázó iparüzem

Budapest, VI. Horn Ede u. 5. Tel.: 19-4-51 18-5-23
Kávéházak, szállodák, éttermek festő, mázó és falképít munkálatait művészi kivitelben végezzük.

Az
eredeti

SIDOL

fém-,
ablak-
és

márványtisztításra a legalkalmasabb!

Götl Lipót „SIDOL“ vegytermékek gyára R.-T.
Telefon: 96-6-86 és 96-8-27.

A legkiválóbb Szent István
sörkülönlegesség

Porter sör

a Polgári Serfözde gyártmánya

Dreher
Bak Sör

A „MALÁTA-PEZSGÓ-SÖR“

HOGYHA MINDIG ISSZA EGÉSZSÉGÉT S PÉNZE
EGYRÉSÉT JUTALOMKÉNT KAPJA VISSZA.
GYÁRTJA A FŐVÁROSI SÖRFÖZŐ R.T. KÖBANYÁN.

Kívés ne tartson

élelmi- és gyarmatarucikkokat raktáron.
napi szükségletét nagyban áron, legelső-
rendű minőségben, naponként díjmentesen
házhöz szállítja

Budapesti Kávésók Áruforgalmi Rt.-sága
VIII. József krt. 38. Telefon: 392-77.
Vidékre rendszeres postacsomag szállítás.